

El Quixot d'Avellaneda fou imprès a Tarragona

Refutació del contrari parer dels senyors Cotarelo i Vindel

Motiu d'aquest treball

Un dels llibres que ha donat més nom a l'impremta tarragonina és el *Quijote de Avellaneda*, sortit de les premses de Felip Robert, impressor de Tarragona (1) l'any 1614. D'ell s'han ocupat els erudits més eminents i els bibliògrafs més insignes per discutir qui fou l'autor d'aquest llibre, que tant d'enrenou ha mogut en el conreu de la crítica, i, alguns, han definit que no pertany a Tarragona la glòria de que en ella fos estampat.

Ara, novellament, dos bibliògrafs de la més alta reputació, Emili Cotarelo (2) i Francesc Vindel (3) han negat que la impressió d'aquest *Quijot*, hagués estat feta als tallers de Felip Robert.

No són aquests autors els primers que defensen semblant opinió, sinó que altres havien escrit en pro de la mateixa tesi. Nosaltres, que no pretenem quixotejar esgrimint les dèbils armes de la nostra crítica amb les ben trempades i fines de bibliògrafs tan insignes, ens concretarem a exposar les dades que hem recollit, que contradueixen els arguments d'aquests autors, i ens mou encara a publicar-les, a més de respondre al requeriment d'aquest diari, el posar al seu lloc la intervenció de l'arquebisbe don Antolín López Peláez.

Els autors referits apoen llur argumentació en què és falsa la censura, i en què Felip Robert no posseïa els tipus amb què fou estampada aquesta obra.

Descripció del llibre

Es un llibre en octau, que té quatre fulls preliminars, 282 foliats i altres cinc de taula, sense numerar. Al full segon hi ha l'aprovació de Raphael Orthoneda «dotor en Santa Theologia», feta per comissió del «Señor dotor Francisco de Torme i de Liori, canónigo de la Santa Iglesia de Tarragona, Oficial y Vicario general», datada a 18 d'abril de 1614, i una llicència per tal que «se pueda imprimir y vender en este Arzobispado» l'esmentat llibre. Aquesta llicència està firmada pel predit dotor i canonge don Francesc de Torme i de Liori, i datada a Tarragona el 4 de juliol de 1614.

La censura i llicència d'impressió

Sobre aquests documents diu En Cotarelo: «Pues bien: todas estas circunstancias, que parecen sostener la autenticidad de este segundo *Quijote*, son falsas y supuestas. Ni su autor se apellidaba Avellaneda, ni el libro fué impreso en Tarragona, ni menos tuvo por aprobadores a los doctores que menciona, los cuales, aunque fueron personas reales, no han contribuido a la publicación de tal libro en las condiciones que expresa.»

Així tenim que En Cotarelo accepta l'existència d'Ortoneda i de Torme, però no que aquest hagués estat Vicari general i, per tant, no podia haver autoritzat la censura i la impressió de l'esmentat llibre. S'apoya en què l'arquebisbe de Tarragona, don Antolín López Peláez, desitjós d'«apurar todo lo posible la veracidad de lo que afirman los preliminares del tomo, hizo practicar minuciosas indagaciones en el Archivo de su Catedral y resultó comprobado que en 1614, ni antes ni después, hubo ningún vicario llamado doctor Torme» (4).

Vicaris generals del Capítol

La recerca de la veritat d'aquesta afirmació ens ha portat a revisar els arxius eclesiàstics de Tarragona. En veritat, a l'Arxiu capitular, fullejant les seves actes, no s'hi troba, ni s'hi pot trobar el Vicari general Torme, per tal com jamai exercí el

càrrec de Vicari general pels negocis del Capítol i de la Catedral, ja que en 1614, i abans i després, foren altres els qui exerciren aquest càrrec. Sempre que els canonges celebraven capítol escrivien una acta que anava precedida de la llista dels capitulars que hi assistien, i feien constar al llibre, on eren inscrits els acords presos, el càrrec o dignitat de cadascun. En el capítol celebrat el 10 de setembre de 1612 es féu la presentació dels Vicaris generals elegits pel nou arquebisbe, Joan de Moncada, que foren els canonges Pau Campana, hospitalari; Cristófor de Queralt, ardiaca de S. Llorenç, i Jaume Reig. En els capítols dels anys següents s'hi troba, ordinàriament, el canonge Campana o bé el canonge Reig usant aquest títol, sense, però, que en les mateixes actes, deixi de figurar el canonge Torme. Quan hi ha el canonge Campana, és aquest qui usa el títol de Vicari general; però quan l'usa el canonge Reig, no hi és el Campana. Es titulen Vicari general; però, mai per mai, Vicari general i Oficial. (5)

Vicari general i Oficial de la diòcesi

En cada diòcesi ha d'haver-hi un Oficial elegit pel Bisbe, amb potestat ordinària de jutjar, el qual constitueix un tribunal amb el Bisbe. Poden ésser-li donats altres Oficials adjutors (6). Als Oficials se'ls dona també, avui dia més comunament, el nom de Provisors.

Així, doncs, hem vist que els Vicaris generals que consten en les Actes capitulars no porten mai l'afegit d'Oficials i això és degut a què només eren Vicaris generals per als negocis del Capítol i de l'església catedral (7) per tant, no els corresponia entendre en els assumptes peculiars dels Oficials.

Pluralitat d'Oficials

Efectivament l'arquebisbe de Tarragona tenia altres Vicaris generals i Oficials, entre els quals s'hi comptava el discutit Dr. Francesc de Torme i de Siosi. Durant els anys de l'estampació del fals *Quijot* fou arquebisbe Joan de Moncada (1612-1620). Aquest arquebisbe tingué, almenys, quatre Oficials i Vicaris generals, alhora, Francesc de Torme i de Liori, canonge; Peré Tresanchez, canonge i tresorer de la seu de Tarragona (8); «Pau Campana, hospitalari i canonge ds la Sta. Iglésia de Tarragona en lo espiritual i temporal per lo Ilm. i Rm. Señor don Joan de Moncada etc., Oficial i Vicari general» (9) i Francesc Cervera, Capellà major de la Seu de Lleida (10). Els documents són indistintament autoritzats per qualsevol d'aquests quatre Oficials.

Quasi tots els documents inserits en els Registres de la Cúria estan escrits abreujadament, i el nom del Vicari general hi és així: «Franc^{cus} de Torme, etc.» o bé «Franc^{cus} de Torme in spiritualibus etc.» Això esdevé tant amb aquest com amb els altres esmentats Vicaris generals. En un dels pocs que hi ha escrits *in longum* hom llegeix: «Franciscus de Torme et de Lyori (11), presbr., D. Dr., Canonicus, in spiritualibus et temporalibus, pro Ilmo. et Rmo. in Xpo. patre et do. dno. Joanne a Moncada, miseracione divina Stae. Tarraconen. ecclesiae Archiepo., regioque Consiliario, Officialis et Vicarius generalis...» (12).

Francesc de Torme era Vicari general i Oficial; els altres, adjutors

Creiem encara que aquest era el veritable Oficial i Vicari general i que els altres serien auxiliars o adjutors. Fundem la nostra creença en què és ell

qui actuà de jutge amb més freqüència en les causes d'apel·lació. No n'hem trobat cap del mateix any 1614, però com a prova de les nostres afirmacions n'adduïren una d'abans i una de després. En una causa de l'any 1613, hom llegeix que la deposició de testimonis fou celebrada «coram admodum reverendo providoque uiro domno Francisco de Torme el de Liori presbitero, decretorum doctore, canonico sedis Tarraconensis in spiritualibus et temporalibus pro Ilmo. et Rmo. in Christo patre et domino domno Joanne a Moncada miseracione divina sancte Tarraconensis ecclesie Archiepiscopo Officiali et Vicario generali in consistorio metropolitano Tarracone, pro tribunali sedente more judiciali etc.»

En la causa d'apel·lació d'Onofre d'Alentorn, Ardiaca de Renach i canonge de Lleida, contra Francesc Capdevila, negociant de Barcelona, datada el 24 de setembre de 1618, hi les lletres compulsatòries «ex parte Illmi. et adm. Rdi. dni. Francide Torme (13) et de Liori presbyteri D. D. Canonici Sedis Tarrachone in spiritualibus et temporalibus pro Ilmo. et Rmo. in Xpto. patre et Dno. Domno Joanne a Moncada, miseracione divina Ste. Tarrachonensis Ecclesie Archiepiscopo...» (14)

Temps que exercí el càrrec

Es més; el doctor Francesc de Torme i de Liori fou Oficial i Vicari general de la diòcesi de Tarragona durant els pontificats dels arquebisbes Joan Vich (1604-1611) i Joan de Moncada, i encara sabem, per una lletra del bisbe de Vich, datada el 29 de març de 1623, que, esdevingut el traspàs d'aquest arquebisbe, el Capítol, S. V., proveí per Oficials els canonges Francesc Torme i Agustí Frexa (15).

Rafel Ortoneda

La personalitat del Dr. Rafel Ortoneda és ben definida; fou professor de la Universitat de Tarragona; en 1614 era rector del Seminari Tridentí, de la mateixa ciutat (16) i fou canonge de la Seu de Tarragona des de 1622 a 1641, data del seu traspàs. (17).

Llicència de l'autoritat civil

Tan el senyor Cotarelo com el senyor Vindel estan en que precisava l'aprovació i la llicència civil del virrei. Per a tot el Principat o bé pel regne d'Aragó és evident que calia la respectiva llicència; però l'Oficial Torme no dona llicència sinó per l'arquebisbat de Tarragona, i no pel Principat.

Aquesta matèria ha fet escriure a Vindel l'equívoc paràgraf següent: «El «Quijote» fué impreso en Barcelona sin que esto fuese una supercheria ni se infringiese ley alguna, pues la aprobación de dicho libro por el doctor Raphael Orthoneda, vicario general del Arzobispado de Tarragona dice «que se puede imprimir y vender en este Arzobispado», de manera que el libro podía ser impreso en toda la región que abarcaba el Arzobispado y en la que estaba comprendida la ciudad de Barcelona, sin que ello constituyese un fraude» (18). Rafel Orthoneda no era Vicari general de Tarragona, sinó que ho era el Dr. Torme, per qui aquell va intervenir en la impressió del *Quijot* com a censor; i per arquebisbat no s'entenia en aquell temps, ni en el present, la diòcesi de Tarragona junt amb les altres diòcesis sufragànies d'aquesta metròpoli, sinó que amb la paraula arquebisbat s'entenia només la diòcesi de Tarragona. I, quan volien expressar el concepte que li atribueix aquest bibliòfil, en deien la província; així, sense cap adjectiu en tots els documents protocolaris, abreujats i particulars, i en els documents oficials escrits *in longum* en deien la província eclesiàstica de Tarragona. D'això en són plens els llibres d'actes capitulars i els epistolars de l'arxiu de la Seu de Tarragona. Per tant, la llicència d'imprimir i vendre en l'arquebisbat donada pel Vicari general Torme fa referència només a la diòcesi de Tarragona. Cotarelo hi afegeix que en el fals *Quijot* hi falta l'aprovació i llicència civil que «debia haberse extendido en nombre del

virrey de Aragón, sin la cual ningún libro debía cursarse». No seria pas d'aquesta manera, ja que el virrei d'Aragó no tenia res a veure en aquets afers a Catalunya, on eren despatxats pel propi virrei; i àdhuc d'aquest hom prescindia: nosaltres, en escriure aquestes ratlles, tenim a mà el llibre de Salvador Pons *Llibre de la vida y mi racles dels gloriosos mártirs S. Madrona, cos san de Barcelona; y de S. Celdoni; y Aumenter, cossos sants de Cardona*, editat pel mateix impressor que estampà el fals *Quixot* i no porta altra llicència que la de l'arquebisbe de Tarragona.

La mateixa cosa esdevé amb el llibre de Luquian, *Erudición christiana*, per Felip Robert, en 1594. En l'obra *La imprenta en Tarragona*, en la qual estan ben descrits els preliminars de cada llibre, hi són en gran majoria aquells que no porten més autorització que la de l'Arquebisbe o del seu Oficial.

Traspàs de l'impressor Felip Robert

Diu el senyor Cotarelo: «Ni bastante antes ni inmediatamente después de 1614 imprimió en Tarragona aquel impresor, que por una feliz y significativa casualidad dejó su oficio después de char al mundo su gran obra del *Quijote* tordesillesco.» (19)

Són aquestes unes afirmacions tan lleugerament gratuïtes que la lògica en resta ben malparada. Creiem que no val la pena de esmerçar arguments per refutar semblants suposicions que romandran destruïdes amb la partida de defunció de l'impressor tarragoní, el traspàs del qual esdevingué el 6 de gener de 1618. Aquest dia, diu: «morí Felip Robert, estampador, vingué a la seu, demanà mestre Mateu (20), quinze capellans i 3 creus» (21). Mossèn Sanç no diu on ha trobat el text inserit i, malgrat que l'hem buscat als arxius de la Seu, de la parròquia i de l'Arquebisbat, no ens ha estat possible trobar-lo. No duptem gens de les dades d'aquest historiador, encara que no vagin referides; així i tot, n'hi afegirem una altra que corrobora aquesta. En el *Llibre del Taulers Comensals i beneficiats de la seu de Tarragona* (22), el dia 16 de gener de l'any 1618 hom llegeix: «Dit dia dona m.^o Gabriel Robert, estamper, per l'ànima del Sr. son Pare, per disposició de son testament, trenta reals per la Cha.^t de trenta misses a r.^o de 2 ss., per mans den Fra.^{ch} Aguader, son germà, dich 3 lls.»

Investigacions de l'arquebisbe don Antolín López Peláez

Amb el que acabem d'exposar creiem que quedarien ben refutades les suposicions dels senyors Cotarelo i Vindel; però queda malparada la situació de l'arquebisbe senyor López Peláez per la seva lletra en què s'apoiem aquests autors.

De seguida hem sospitat que els informadors del Sr. López Peláez havien fet investigacions a l'Arxiu capitular, on trobaren els Vicaris generals pels negocis del Capítol i de la Seu tarragonina. Aquest dupte ens ha induït a consultar el jubilat arxiver del Capítol, Dr. Faust Cucurull, qui, en preguntar-li si tenia notícia que sobre el particular haguessin fet investigacions en l'arxiu que tant dignament fou instal·lat durant els anys que estigué sota la seva direcció, ens va dir que recordava perfectament les llargues recerques que per encàrrec del senyor arquebisbe havia fet don Angel del Arco. Aquest senyor, després de mirar detingudament les actes capitulars comunicà, al Sr. Arquebisbe que el Dr. de Torme no fou Vicari general en tots els anys que pogué ésser imprès el *Quijote de Avellaneda*. Sota la impressió d'aquest informe escriuria el Sr. López Peláez la lletra a què fa referència el Sr. Cotarelo. Després d'haver escrit el Sr. Arquebisbe, el Sr. del Arco prosseguí les recerques; un dia que el Sr. del Arco exposà la finalitat del seu treball, el Dr. Faust li digué que havia de tenir en compte que els Vicaris generals que ell trobava a les actes capitulars eren diferents dels del Sr. Arquebisbe i que aquests eren a qui corresponia la censura i autorització d'imprimir llibres. El Sr. del Arco comunicà al Sr. López Peláez que el Dr. de Torme i de Liori devia ésser buscat a l'arxiu de la seva cúria. L'Arquebisbe donà les ordres pertinents, i al cap de moltes recerques trobaren un procés en el que actuava d'Oficial i Vicari general el mateix Doctor que intervingué en la censura i autorització d'imprimir el *Quijote de Avellaneda*, la qual cosa féu dir al Sr. del Arco que «nuestro doctísimo prelado Dr. Antolín López Peláez, interesado grandemente en aclarar este extremo, ha tenido la fortuna de coronar la obra hallando cierto expediente eclesiástico del año 1615 donde consta la existencia del Dr. Torme

como Provisor Vicario general en dicha fecha» (23).

Hom no sap a què atribuir que bibliòfils tan perspicaços com els senyors Cotarelo i Vindel es permetessin silenciar les categòriques, concluints i documentades afirmacions de Don Angel del Arco.

Fals procedir dels senyors Cotarelo i Vindel

Vàrem posar-nos a escriure les ratlles que precedeixen sense altres antecedents que els articles dels senyors Cotarelo i Vindel, persuadits de que persones de tanta anomenada en el ram bibliogràfic serien sincers i estarien segurs de les opinions a altres atribuïdes; però no ha estat poca la nostra sorpresa en veure que aquests autors eren dignes d'escriure el fals *Quixot*, segons es desprèn de llurs falses atribucions a l'arquebisbe López Peláez. Aquest arquebisbe diu ell mateix que va fer, auxiliat pels senyors Cucurull, Bofarull i Serra, les mateixes recerques que acabem d'exposar: cita lletres expedides per Torme i Liori al Vicari general de Barcelona, Sr. Monserrat, el 10 de juny de 1613 (24), i un plet incoat a 25 de febrer de 1615 per Jaume Bellvey, de Valls, contra Francesc Alau sobre unes terres situades al Palau Reig, i resumeix les seves investigacions amb aquestes paraules: «Lo cierto es que el impresor atribuido a la segunda parte apócrifa del *Quijote* era impresor de Tarragona, de cuyas prensas el año anterior había salido una obra; que el doctor en Teología que se dice la censuró, en Teología figuraba entre los doctores tarraconenses; y que, según consta de los documentos que en nuestra curia se guardan, era Provisor aquel cuya firma se pone al pie de la aprobación eclesiástica.» (25) A l'autor que ha escrit aquestes paraules fer-li dir el que tenim exposat, és de la més alta incorrecció científica.

Resultat comparatiu

Fugir de la de Robert per anar a altres imprentes en busca dels tipus amb que fou estampat el *Quijot d'Avellaneda*, és un problema més difícil d'assolir encara que no pas el de negar la providíssima censura i llicència d'estampació del llibre.

No més el fet de que els dos referits bibliògrafs segueixin línies tan divergents, ja és una prova de les gratuïtats de les respectives asseveracions. En Cotarelo fa estampar el nostre llibre a València pel tipògraf Pere Patrici Mey; i En Vindel a Barcelona, per Sebastià Cormelles.

El tipus de lletra

En ço que fa referència als tipus de lletra emprats per Felip Robert en el *Quijot* no té cap importància car eren els tipus generals de la majoria d'imprentes, i estem d'acord amb les següents paraules de Cotarelo: «Las clases de letras o tipos, versales, redondos o cursivos, son también iguales los de estos libros—es refereix al de Mey, de València—a los del segundo *Quijote*, aunque esta prueba tenga menos fuerza—compara amb el gravat de que ens ocuparem a continuació—, porque los caracteres elzevirianos eran entonces comunes en las imprentas.» (26) Per aquesta mateixa raó ens concretarem a refutar només la part ornamental en què s'apoiem ambdós bibliògrafs: l'un per anar a València, i l'altre, a Barcelona.

Proves d'En Cotarelo

L'argumentació del senyor Cotarelo es basa en què el boix que hi ha a la portada, representant un cavaller armat de totes armes, amb el cavall que galopa, és un mateix, segons diu, en el *Quijot* estampat per Mey (fig. 2) que en l'estampat per Robert (fig. 1), ja que és molt difícil, diu, que hi hagués un mateix gravat distintiu en dues imprentes diferents; i afirma que «no se trata de dos grabados seme jantes, ni siquiera de dos ejemplares de dos dibujos iguales, no; sino de que, en vista de ciertas imperfecciones y deficiencias de estampación que se repiten en todas las muestras, se trata de un sólo y único ejemplar de la planchita, taco o tarugo de madera con el grabado que la imprenta tenía para echar mano de él cada vez que quisiese estampar aquella laminita del caballero. Esta edición, pues, se imprimió, no en Tarragona, sino en Valencia, y por el tipógrafo Pedro Patricio Mey». No sabem comprendre com amb tanta frescura poden ésser fetes afirmacions tan categòriques com la que precedeix, quan n'hi ha prou amb donar només una ullada a l'estampeta del cavaller d'En Mey i a la d'En Robert per veure, voltolunt, que són un mateix motiu executat per mans diverses, o encara que fos un mateix l'executor seria

SEGUNDO TOMO DEL INGENIOSO HIDALGO DON QUIXOTE DE LA MANCHA, que contiene su tercera salida: y es la quinta parte de sus aventuras.

Compuesto por el Licenciado Alonso Fernandez de Avellaneda, natural de la Villa de Tordesillas.

Al Alcalde, Regidores, y hidalgos, de la noble villa del Argameñilla, patria feliz del hidalgo Cauallero Don Quixote de la Mancha.

Con Licencia, En Tarragona en casa de Felipe Roberto. Año 1614.

Fig. 1. - Avellaneda. Portada del «Quijote».

en dos tacs distints. De manera que si àdhuc el mateix impressor Mey usà gravats diferents en el primer volum (1605) i en el segon (1616) del *Quijot* de Cervantes per ell estampat, com voldrem fer deduccions d'aquesta estampa? N'hi ha prou amb fixarse amb qualsevol detall per veure la pluralitat de gravats. Mireu la diversitat de forma del dibuix del sol, on es veu palesa la diferència. i, a més, en

EL INGENIOSO HIDALGO DON QUIXOTE DE LA MANCHA.

Compuesto por Miguel de Cervantes Saavedra.

DIRIGIDO AL DVQUE DE Bejar, Marques de Gibráleon Conde de Benalcazar, y Bañares, Vizconde de la Puebla de Alcozer, Senor de las villas de Capilla, Curiel, y Búrguillos.

Impreso con licencia, en Valencia, en casa de Pedro Patricio Mey, 1605.

A costa de Iusepe Ferrer mercader de llibros, delante la Diputacion.

Fig. 2. - Cervantes. Portada del «Quijote».

els detalls, trobareu que mentre en el d'En Robert hi ha quatre línies horitzontals des de la planta cap al darrera del cavall, en el d'En Mey n'hi ha cinc o sis; l'una planta té cinc fulles; l'altre, sis; les de l'un no són sombregades; les de l'altre, sí. L'ombregat de cadascuna de les parts del dibuix, com en tots el gravats sobre fusta, és fet amb línies paral·leles, i, si compareu aquestes línies entre ambdues estampes, les trobareu diverses en nombre i en proporcions. Mireu els plomalls, mireu la visera, mireu la llança, mireu la brida... per tot podreu precisar diversitats, cadascuna de les quals és suficient per refutar la opinió de Cotarelo.

Proves d'En Vindel

El senyor Vindel pretén que l'impressor del *Quijot* tarragoní va ésser el de Barcelona, Sebastià Cormelles, apoiat en què aquest impressor tenia els tipus, ferros decoratius i maneres de fer-ne us que es troben en el *Quijot* d'Avellaneda. Aquesta afirmació per ésser lògica, caldria que anés precedida de la prova que l'impressor de Tarragona, Felip Robert, no va posseir aquest materials,

TABLA DE LOS CAPITVLOS del presente libro.

QVINTA PARTE DEL
Ingenioso hidalgo don Quixote de la
Mancha, y de su tercera salida en
profecucion de su andante-
ca Cavalleria.

Capitulo primero, de como dō Qui-
xote de la Mancha bolujo a sus
desvanecimientos de Cavallero
andante, y de la vchida a su lugar
del Argameñilla ciertos Cavalleros Gra-
nados.

Nn: Capi-

Fig. 3.—Avellaneda. Página del «Quijote».

ni en sapigué fer el mateix us que en féu Cormelles. Ja tenim exposat el nostre criteri sobre els tipus generals de lletres. A més, Vindel fa comparacions amb dues lletres decoratives: la E i la C, que presenta en comparació amb altres d'obres impreses per Cormelles. Nosaltres no tenim l'«arsenal inapreciable» de què disposa el senyor Vindel; però, així i tot, amb la nostra pobresa hem pogut comprovar que Felip Robert posseïa també aquests tipus. Encara que en les obres que hem pogut comparar no hi ha les mateixes lletres, en canvi n'hi ha d'altres, de la mateixa família i del mateix cos, i de les mateixes i d'altres n'hi ha de cossos majors i menors (20).

IN Dei nomine A
Noverint vniversi presentis pul-
stramenti seriem inspecturi: Quod nos PAV-
NADER Præbiter D. D. Præcentor, & Can-

Fig. 4.—Fragment de la pàg. 33 de l'opuscle la portada del qual re-
produïm a la fig. següent.

En dues pàgines del *Quijot* de Tarragona, hi ha una capçalera (fig. 3) composta de petits ferros que, perquè Cormelles els té, segons En Vindel, és ell qui va estampar el fals *Quijot*; però, com que Felip Robert també els tenia, cau per terra l'asseveració d'En Vindel. Nosaltres només presentem dues composicions en les quals són emprats aquests ferros per Felip Robert (figs. 4 i 6): La primera és de la pàgina 33 de l'opuscle, la portada del qual transcrivim en la figura 5 (28) i la segona és un cul de llàntia tret de la pàgina 4, dels preliminars d'aquesta mateixa obra.

Altres impressors tindrien aquests mateixos ferros. Nosaltres hem tingut a mà, aquest dies, l'obra de FRANCISCO DE MONCADA. *Expedición de los Catalanes y Aragoneses contra Turcos y Griegos*, dirigida al seu oncle l'arquebisbe de Tarragona, el Vicari general del qual donà la llicència d'impressió de l'Avellaneda, i alguns dels capítols són encapçalats amb una ratlla combinada amb els mateixos ferros. Aquest llibre fou imprès a Barcelona per Llorenç Déu, l'any 1623. Una altra particularitat troba En Vindel amb l'aplicació d'aquest ferros, que no és pas peculiar de l'impressor Cormelles, sino també de la im-

DIVÆ PROTHO

MARTYRI THECLAE, CIVITATIS,
ET PROVINTIÆ TARRACONEN.
PATRONÆ D.

COMPENDIUM AUTHORITY, ET PRAEHEMINEN-
tiae Illustrissimo Domino Archiepiscopo Tarraconen. in sua
Metropolitana Ecclesia, & in Capitulum, & Cano-
nicos illius Competentis

TVM EX BVLLA SS. DOMINI BENEDICTI
Papæ xiiij. Confectudinem approbante, tum ex observantia inde
subsecuta, tum ex propria Capituli coram sanctissimo confessione
Circa principale negotium pretenforum Coniudicium in Causis
Criminalibus, quos nec Assistentes, nisi in duobus Cali-
bus Capitulum habet, & hos sine aliqua
Iurisdictione.

CVIVS SEQVENS PAGINA INDICAT PRINCIPALIORA,
qua sint animæ inscriptione digna.

DE MANDATO ILLUSTRISS. DOMINI
D. FR. IOANNIS DE GVZMAN ARCHIEPIS-
copi Tarracona typis editum.

Anno.

1631.

TARRACONÆ.

APVD GABRIELEM ROBERTVM.

Fig. 5.—Mostra d'una portada per Robert. Reduïda.

premta Robert de Tarragona i, segurament, d'altres tallers. Quan els ferros quedaven curts per formar la línia corresponent, l'espai era cobert amb parèntesis, o altres signes tipogràfics. Això és el que s'esdevé en el cap-plana del començament de la taula dels capítols del *Quijot* tarragoní que reproduïm en la figura 3. Diu En Vindel que és «muy particular de este impresor—Cormellas—el arquillo que algunas veces pone en los extremos de las cabeceras como puede verse en los facsimiles de adorno tipográfico y que no he visto lo emplee ningún impresor en las que ponen a sus libros». Doncs bé, aquest «arquillo» que En Vindel només troba en les estampacions de Sebastià Cormelles, nosaltres el presentem igualment (fig. 4) en una altra estampació d'En Robert de Tarragona, que és tret de la pàgina 33 de l'esmentada obra, el títol de la qual comença: *✠ Divae Protho martyri theclae, etc.* (fig. 5).

La forma de composició de les portades és una altra de les causes que li fa dur el *Quijot* de Tarragona a les premses de Sebastià Cormelles, per tal com aquest impressor no tenia cura de l'estètica de la composició dels conceptes textuais, sinó que es preocupava més de l'art de colocar en contrast els diferents tipus de fundició, encara que les tipografies variessin en un mateix concepte, i així, diu

aquest bibliògraf, «en la segunda línea TOMO DEL sin tener en cuenta el texto» canvia de tipus «por- que lo que le interesa al impresor es el empleo de ese tipo preciso de fundición». Doncs bé, el nostre Robert no trenca tan solament els textos en les portades sino que àdhuc trenca les paraules, com pot observar el lector en l'obra de En Pons, la portada del qual, en part hem transcrit, i d'una manera singular en la portada que transcrivim en l'adjunta figura 5.

Creiem que amb aquestes dades, recollides de correguda, i escrites massa precipitadament, la «supercheria bibliográfica» resta desencisada o quan menys refutat els arguments sobre els quals reposava l'encís.

Tarragona, juny de 1935

J. SERRA-VILARÓ

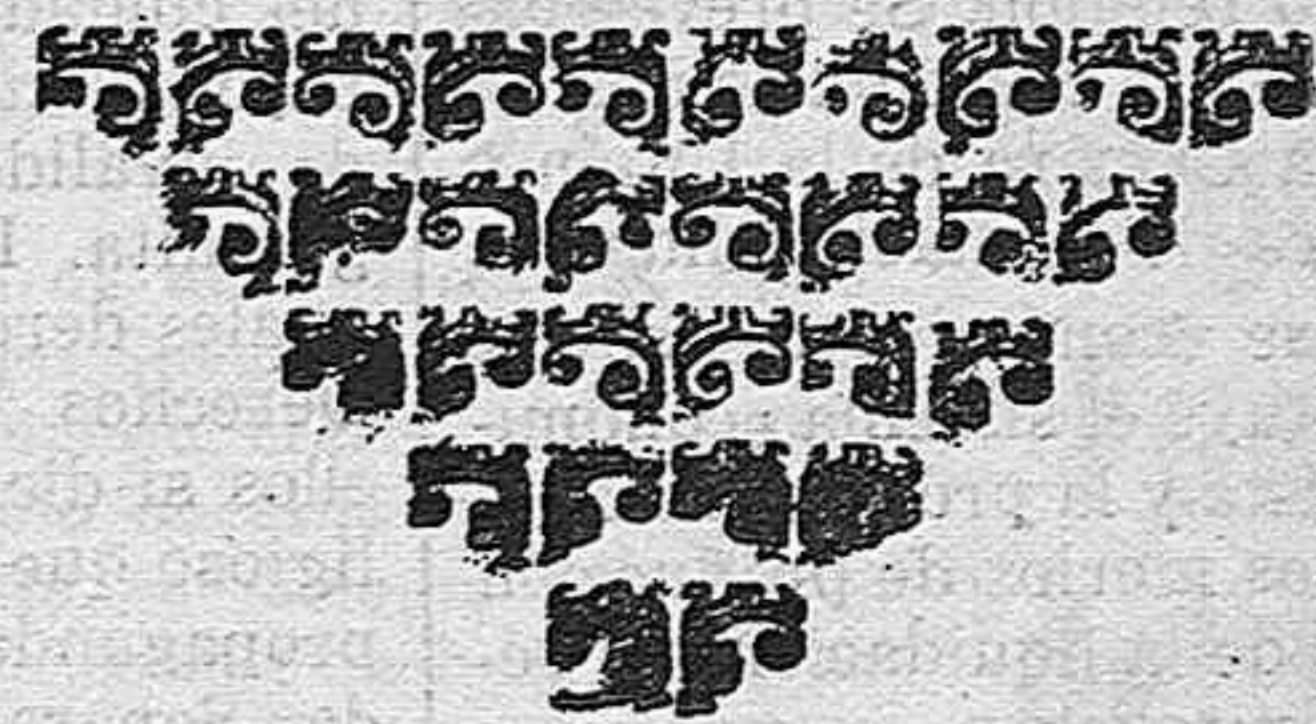

Fig. 6.—Els ferros del *Quijot* usats per Robert en l'obra de la figura precedent.

- (1) Els documents coetanis li diuen; indistintament, estamper o impressor. En la partida de naixement del seu fill Felip (1586) li diuen estamper, i en la del seu fill Joan Antoni (1588), impressor. (Arx. parroquial de la Seu de Tarragona.)
- (2) *Sobre el Quijote de Avellaneda y acerca de su autor verdadero*, article publicat al tom XXI, juny de 1934, del «Boletín de la Academia Española».
- (3) *El «Quijote» de Avellaneda fué impreso en Barcelona por Sebastián Cormellas*, article publicat a «Debate» del 3 de maig de 1936. En el mateix diari del 10 de maig de 1936, publica un altre article, continuació del precedent, titulat: *Alonso de Ledesma, autor del falso «Quijote»*.
- (4) *Boletín de la Academia española*, junio de 1934, pág. 340. Es en una nota que acaba així: «Véase el Boletín de la Academia de la Historia, cuaderno del mes de junio de 1916.»
- (5) Arx. Seu de Tarragona. Act. Cap. p. 13. v.
- (6) Cànon. 1573.
- (7) «Pro negotiis capituli et ecclesiae» diu l'acta del seu nomenament, suara esmentada.
- (8) Arxiu Històric Arxidiocesà, Llibres de Registre, 22 setembre 1622; Arxiu Seu de T., carta de 30 de maig de 1616.
- (9) Arx. Hist. Arx. Reg. 1599-1622, full 31.
- (10) *Ibidem*, full 22.
- (11) S'escriu indistintament Lyori i Liori.
- (12) Arx. Hisi. Arxid., plec dels anys 1599-1622, 9 d'agost de 1622.
- (13) En la coberta diu: Oficial, Torme, En l'adreça del mateix plec està escrit també Torme i no Tormo.
- (14) Arx. Còria eclesiàstica de Tarragona, Autos de 2.ª instància. Armari A. dicc 2.
- (15) Arx. Seu de Tarragona, cartes.
- (16) SANÇ CAPDEVILA, *Las antiguas instituciones escolares de la Tarragona restaurada*, extret de la revista «Estudios Universitaris Catalans», Barcelona, 1929.
- (17) *Idem*, *La Seu de Tarragona*, Barcelona, 1935, pág. 138. Es numerosa la documentació original que podriem adduir sobre aquest capítol; però, com que amb les dades inserides ja és irrefutable la persona i càrrec de l'Oficial Torme, en el que fa referència al Dr. Ortoneda, ens contenterem amb l'exposició de les notes ja publicades que acabem de transcriure.
- (18) *Debate*, 3 de maig de 1936.
- (19) *Boletín de la Academia Española*, tom. XXI, pág. 340.
- (20) Aquest mestre Mateu seria un calser que hem trobat diverses vegades en els documents d'aleshores (Arx. Seu de T., H, II, 1 novembre 1618).
- (21) SANÇ CAPDEVILA, *La Seu de Tarragona*, pág. 124, Barcelona, 1935.
- (22) Arx. Seu de Tarragona, H, comp. II, anys 1611-1626.
- (23) ANGEL DEL ARCO, *La imprenta en Tarragona*, p. 158.
- (24) Es el mateix document que nosaltres hem adduit.
- (25) *Boletín de la Academia de la Historia*, juny 1916, pags. 562, 563.
- (26) *Ididem*, pág. 342.
- (27) LUQUIAN, *Erudición cristiana en veinte y cinco discursos*, Tarragona 1594, per Felip Robert. (Biblioteca del Seminari de Tarragona).
- (28) Arx. de la Seu de Tarragona.

LAS MEJORES VELAS LITÚRGICAS PARA MISA Y EXPOSICION

escrupulosamente fabricadas, ateniéndose a los preceptos que la Sagrada Congregación de Ritos dictó con fecha 14 de diciembre de 1924 y marcadas con el tanto por ciento de cera de abejas que contienen, lo cual acredita su liturgia.

Pida explicaciones y consulte precios a la

Fábrica de Cerería y Bujías
DE
Viuda de José M.ª Gispert
Casa fundada en 1883

DESPACHO: Plaza del Castillo, núm. 5 — REUS (Tarragona) :: FABRICA: Calle de la Mar, núms. 22, 24 y 26

Clases económicas para iluminaciones

Grandes existencias en todo el ramo

La nueva Constitución rusa Permite la pequeña propiedad y concede libertad religiosa, de Prensa y de reunión

MOSCU.—El Comité ejecutivo central ha aprobado las nuevas Constitución y ha convocado el Congreso de los soviets de toda la Unión para el 25 de noviembre para discutirla y dar su voto.

La nueva Constitución dispone la celebración de elecciones generales con voto secreto. Todo ciudadano soviético tiene derecho a presentarse a las elecciones, cualquiera que sea su nacionalidad o religión. Se prevee para el futuro la creación de dos Cámaras, la Cámara de la Unión y la Cámara de las nacionalidades.

La base económica del soviético la constituye el sistema económico socialista y la propiedad socialista de los medios de producción derivada de la liquidación del régimen capitalista.

La ley soviética permite la propiedad privada en pequeña escala y el trabajo personal que elimina la explotación de otros trabajadores.

El texto de la Constitución

MOSCU.—El texto de la nueva Constitución consta de unas siete mil palabras y está dividido en trece capítulos. He aquí los detalles esenciales:

- 1.º Organización del Estado. La Unión estará constituida por once repúblicas independientes en lugar de siete, siendo las nuevas Georgia, Azerba, Idjan, Armenia y Khirkisia. Se crea un

Consejo Supremo (soviet) de la Unión, con poder legislativo, integrado por dos Cámaras, elegidas por cuatro años; el Consejo de la Unión y el Consejo de Nacionalidades. El Consejo, con poder supremo, delegado en el intervalo de las reuniones en una presidencia, designará los miembros del Consejo de Comisarios del pueblo.

- 2.º Derechos fundamentales del ciudadano. Derechos al trabajo, al descanso, a la pensión de invalidez y a la institución gratuita. Las mujeres tienen iguales derechos que los hombres. Derechos de conciencia, entre ellos el de practicar el culto religioso que se desee, derecho a la propaganda antirreligiosa privada. Separación absoluta del Estado de la Iglesia y de la Iglesia de la Escuela.
- 3.º Respeto de la libertad individual. Los ciudadanos tendrán libertades de opinión, de Prensa, de reunión y otros. Sólo podrán ser detenidos por mandato o decisión del fiscal. La Constitución asegura la inviolabilidad del domicilio y el secreto de la correspondencia.
- 4.º Derecho al voto. Este será igual, directo y secreto para todos, hombres y mujeres, desde los dieciocho años (voto y elegibilidad) salvo los alienados o los condenados por los tribunales.

de su cuarto cielo de elevación lucubrativa. Arco de continua tensión es el verso trabajado, la estancia re troquelada por la mente de Melendres.

Pero esta, es otra de las muchas moradas de la casa del Padre.

Camilo Geis, sacerdote poeta como Miguel Melendres, acaba de publicar "Glossari de pietat", Sabadell, Biblioteca Sabadellenca, con un extenso estudio proemial del Reverendo don Pedro Verdaguier.

El Reverendo Geis, glosa motivos de piedad cristiana, de cara al pueblo que le ha de leer, acariciando su oído con la gracia de un lenguaje extraordinariamente musical, con una pureza de dicción, elevadora de quien le presta atento oído y con un efusivo sentido de piedad que tiene de tradicional y de popular de nuestra Cataluña, que será cristiana o dejará de ser.

Hay una poesía religiosa al servicio del pueblo fiel, esta es la de Verdaguier y de Geis; existe una poesía religiosa de alta tensión para uso de mentes ágiles y ésta es la de Le Cardonel y de Melendres. Recompensa de aquéllos, la de encarnar los labios del pueblo; recompensa de éstos, oírse alabados por quienes saben reconocer la maravilla de un modo especulativo, aunque no se dejan ganar por la corriente espiritual y divina del contenido de los poemas. Voltaire amaba toda poesía que se resuelve en filosofía.

Tiene Le Cardonel la ventaja de escribir en un idioma literariamente perfecto; tiene Melendres la desventaja de tener que elaborar un modo idiomático conveniente a su modo de concebir. De aquí los altísimos clásicos y arbitrarios.

Tiene Geis la gracia de saber aristocratizar las formas populares del idioma.

No queremos pronunciarnos hoy por determinada escuela, nos proponemos señalar características, si no de escuela, de modos personales de producirse.

Recordamos, en esta sencilla y esquemática expresión de conceptos de crítica, más que crítica formal un verso de Le Cardonel señalando al sacerdote poeta:

Il s'en ira sement la parole ce
LEONARDO DE TORRES
(De "El Correo Catalán")

La Casa de Correus

A "Diari de Tarragona" no li agrada la Casa de Correus. A nosaltres tampoc. Ja quan vàrem tenir ocasió de veure el projecte la vàrem qualificar de caserna per a guàrdies d'Asalt o peons caminers i impròpia per al servei de comunicacions.

Ara bé: "Diari de Tarragona" no té autoritat moral per a combatre la Casa de Correus comparant-la amb altres edificis i atribuint, per bé que dissimuladament, la imperfecció de la casa a la inhibició dels homes comprensius, justos i demòcrates que són segons el col·lega exclusivament els republicans. Per a dir això caldria que el Diari recordés que manant a l'Ajuntament els homes comprensius, demòcrates i republicans es va permetre a la Rbla. principal d'aquell esquitx de casa, però dia ridícula d'un panteó que ni retol tan sols pot tenir. Els homes comprensius i demòcrates no vàren tenir ni serenitat ni energia per a impedir semblant ofensa a la ciutat.

Es per això que nosaltres que vàrem censurar l'un i l'altre edifici no compremem com "Diari" vol estendre patents de capacitat, d'encert, de bon gust i de respecte a la ciutat únicament als que es diuen homes comprensius, demòcrates, justiciers i republicans.

Més encertat hauria estat si s'hagués concretat a censurar una casa i l'altra deixant de banda la creença de que solament els seus poden tenir el do de la infalibilitat.

Charles.

ECUACIONES Y ANTITESIS

Le Cardonel, Melendres, Geis

Acaba de morir el poeta francés Le Cardonel, autor de "Cármina Sacra". El abate Luis "Le Cardonel", un poco peregrino y amigo de darse ambientes cambiados, es el tipo del sacerdote poeta. De él ha escrito el abate Calvet: "Le Cardonel es la poesía misma, más profundamente poeta, porque es sacerdote; más profundamente sacerdote porque es poeta". Al acatar al poeta, se tenía que rendir homenaje al sacerdote, porque él hizo consubstancial la poesía con el sacerdocio. Este alto ideal dejó proclamado en un verso, en el cual manifiesta el deseo:

d'accorder la cithare au geste
Ide pénir".

"Bendición de Dios fueron los poemas del abate Le Cardonel, como la que él daba en el altar, celebrada en la misa.

La muerte del gran poeta católico, como le llaman sus compaños, viene a presentarnos el abate Le Cardonel como excelso término de comparación siempre que de poetas sacerdotes tengamos de hablar, ahora tenemos ocasión propicia, con motivo de la publicación del nuevo libro de poemas del Reveren-

do don Camilo Geis "Glossari de pietat".

Entre los sacerdotes poetas de la hora actual, emergen las destacadas personalidades de don Camilo Geis y de don Miguel Melendres. De ellos dos puede decirse que su poesía es inseparable del sacerdocio, no tenga en la poesía aquella intensidad vibrante y vital que nos admira en el autor de "Cármina Sacra".

Tiene Le Cardonel aquel acento latino y romano, expresión de su alma embebida de vida espiritual, que él mismo se reconocía, con hacimiento de gracias a Dios.

Y es que en la casa del Padre hay muchas moradas. Sextas moradas, moradas teresianas fueron las del poeta sacerdote francés, de aquí la pureza del ambiente divino que se respira en las estancias poéticas del gran peregrino de Asís.

Don Miguel Melendres, sacerdote poeta, suele ponerse, por lucubración mental, en estados de una emoción personalísima que luego traduce, en espejo y en enigma —por decirlo con frase paulina—; dice venir del monte de la mirra y lo que pasa en realidad, es que baja

NOTICARIO BREVE

- La Cámara Suiza se niega a reanudar las relaciones diplomáticas con Rusia.
- Las izquierdas empiezan a cansarse en Francia. Blum decide imponer el orden. La policía actúa sin debilidades; los marxistas no podrán arrogarse funciones policíacas; la guardia móvil sustituye en las calles a los piquetes de huelga; ni desfiles rojos, ni concentraciones marxistas, ni mendicidad amenazadora. La Cámara aprueba la semana de 40 horas.
- La Constitución rusa aprobada. Permite la pequeña propiedad. Libertad religiosa de prensa y de reunión y no habrá detenciones gubernativas.
- Lieland encargado de nuevo en Bélgica de formar gobierno.
- Ha estallado la guerra en China. Seis oficiales nipones muertos por coreanos. Las tropas sudistas evacúan la provincia de Hunau.
- London ha sido elegido candidato del partido republicano para las elecciones presidenciales norteamericanas.
- La prensa internacional considera el discurso de Chamberlain como el anuncio de un cambio en la política exterior de Inglaterra.
- En los consejos de guerra habrá elementos civiles.
- El Consejo estudió la necesidad de que varíe el rumbo del Frente Popular y la posibilidad de que se produzcan cambios en el Gobierno. Se habla de dar participación a los socialistas.
- Barcia asistirá a la reunión del 26 en Ginebra.
- Diez y siete millones y medio

Sindicat d'Iniciativa Reunió de la Junta Directiva

Sota la presidència del senyor Guillem Boxó, anit es reuniren els components de la Junta Directiva del Sindicat d'Iniciativa, juntament amb representacions de la premsa local, perquè aquesta es fes càrrec de l'estat dels treballs que venen realitzant per a portar a cap la I Exposició de Turisme, que s'obrirà amb motiu de l'Assemblea de Sindicats d'Iniciativa d'Espanya.

En mig d'un entusiasme extraordinari per part de tots els presents es discutiren diversos aspectes d'aquesta magna manifestació artística, i es prengueren acords de gran transcendència per a l'exposició.

Es llegí la carta que publiquem a continuació, firmada pels senyors Archelós i Llorca constructors de l'Arc de Barà que s'havia projectat com a entrada de l'Exposició, en la qual renunciaven a la construcció d'aquest per manca material de temps, i s'acordà que enlloc d'aquesta reproducció s'axequi una entrada adient o digne del bon gust amb que estarà instal·lada l'exposició.

Es donà compte del gest simpàtic de la Companyia Telefònica Nacional de muntar un telèfon al recinte de l'exposició i del de la casa Philipis que tindrà cura de l'instal·lació dels altaveus, les dues coses amb caràcter completament desinteressat. Es de lloar aquesta esplèndida de les susdites companyies.

Es comunicà als presents que continuen els tràmits necessaris per tal de poder instal·lar una font lluminosa de l'enginyer Carles Buigués de 7 metres de diàmetre amb canvis de llums i jocs d'aigua.

També es parlà de l'organització d'una festa nocturna dins el recinte de l'Exposició en la qual tindria lloc un festival no conegut a Tarragona i que amb seguretat assoliria un gran èxit.

Es llençà la idea d'obsequiar als assembleistes dels Sindicats de Turisme d'Espanya, amb un altre festival en un dels teatres de la localitat a base d'una conferència a càrrec d'una personalitat dins el camp del turisme il·lustrada amb projeccions o cintes cinematogràfiques i amb la cooperació d'algunes entitats artístiques de Tarragona.

S'acordà en ferm que les entrades de l'Exposició siguin numerades per tal d'anar en combinació amb un sorteig dels premis del qual consistirien en una sèrie de viatges a diferents indrets i ciutats de Catalunya, Espanya i Estranger.

S'anuncià que la casa Mumbur d'Arts gràfiques de Barcelona està enllestint l'edició de 5.000 fullets de turisme de Tarragona que en forma de triptic presenten el tema de "Tarragona mitgeval". Això apart de l'edició del fullet monumental que en commemoració del 25è aniversari del Sindicat veurà la llum dintre de pocs dies.

S' aixecà la sessió a altes hores de la matinada, confiant els presents en que aquesta exposició assolirà un grandios i indiscutible èxit.

Com sigui que ha estat molt comentada per tothom el fet de que els senyors Archelós i Llorca encarregats de la confecció de l'Arc de Barà al final de la Rambla, i com entrada a l'Exposició hagin renunciat a la seva construcció, després d'haver acceptat fer-la, donem als nostres lectors copia de la carta dirigida pels citats senyors al Sindicat d'Iniciativa, per tal de que hom es faci compte cabal d'aquest assumpte.

"Hotel del Centro
Tarragona
Tarragona, 12 de Junio de 1936
Sr. Presidente del Sindicato de Iniciativa.

Muy Sr. nuestro: En contestación a la entrevista de ayer, hemos de manifestarle, que por tener un contrato firmado con cada una de las Comisiones de Falla y teniendo el tiempo justo para terminar dichos trabajos, renunciamos a la construcción del "Arc de Barà", aún sintiéndolo mucho, pues bien estudiado el tiempo que queda nos es a todas luces imposible hacer dicho Arco y ante un fracaso artístico después, preferimos advertirlo ahora.

En espera de ocasión mejor, para demostrar lo que ahora lamentamos, se despiden de V. ss. q. e. s. m. — Ismael Archelós. — Antonio Llorca."

**HOY
COLECTA
Pro Culto y Clero
en todas las iglesias
de esta ciudad**

para obras de mejoras en ferrocarriles.

- La medalla de oro de Madrid para Prieto
- El Gobierno ratifica su confianza al gobernador de la Colonia, Sánchez Guerra.

Lector: En tus compras haz referencia a nuestros anunciantes

Tallers de Construccions i reparacions Mecàniques

DE
JOAN FERRER

Instal·lacions de MOTORS d'olis pesats, tipus Diessel i Semi-Diessel. -- BOMBES per a regatges i elevació d'aigües. -- MAQUINARIA per a la elaboració de vins, olis i altres en general.

SANT PERE 7
(BARRI MARITIM)

Tarragona

VIDA RELIGIOSA

SANTORAL

Sants Basili, b. i dr.; Eliseu, prof.; Feliu; Sta. Digna, verge.

MISSA D'AVUI

De la Dominica dins l'Octava del Corpus.
Semidoble.—Ornaments blancs.

Sant Joan en l'Epistola revela els sublims misteris de l'amor de Déu al lliurar-se per nosaltres a la mort, sacrifici que es confirma en l'Eucaristia, el qual ens obliga a la caritat amb el pròxim, que és un senyal i una expansió de la vida del Crist en nosaltres. En la paràbola de l'Evangeli sentim el dolç convit a la taula sagrada, plena d'inefables delícies i consolacions per al nostre pobre cor, figura i pregustació del cel en l'eterna possessió de Déu i del Crist.

EVANGELI

Continuació del sagrat Evangeli segons Sant Lluç:

En aquell temps: Posà Jesús als fariseus aquesta paràbola: Un home féu un gran sopar, i convidà molta gent. I, a l'hora de sopar, envià un criat a dir als convidats: Veniu que tot està ja aparellat. I tots, a la una, començaren d'excusar-se. El primer digué: He comprat una hisenda, i em cal anar a veure-la, et prec que em tinguis per excusat. Digué el segon: He comprat cinc parells de bous, i vaig a provar-los; et prec, que em donguis per excusat. Un altre digué: Acabo d'emmullerar-me; no puc conec venir. Se'n tornà el servent, i relatà totes aquestes coses a son senyor. Indignat llavors el cap de casa, diu al servent: Surt encontinent a les places i carrers de la ciutat, i porta aci als pobres, esguerrats, cecs i coixos. I diu el servent: Senyor s'és fet tal com heu vut manat, i encara hi ha lloc. I el Senyor digué al servent: Surt als camins i sendes dels tancats, i força a entrar a tothom, fins a tant que sigui plena la casa. I us dic jo: cap dels qui foren primerament convidats tastaran del meu sopar.

MISSA DE DEMA

Del Dilluns dins de l'Octava de Corpus.
Semidoble.—Ornaments blancs.

MISSA DE DIMARTS

Del Dimarts dins de l'Octava de Corpus.
Semidoble.—Ornaments blancs.

MES DE JUNY

DEDICAT AL SAGRAT COR DE JESUS

MATI

CATEDRAL. — Durant la missa de dotze.
Capella del Santíssim. — A la missa de vuit. Festes, a dos quarts.
Capella del Claustre. — Durant la missa de set.
SANT JOAN. — Durant les misses de sis i vuit.
SANT FRANCESC. — Durant la missa de vuit.
TRINITAT. — Durant la missa de dos quarts de set.
SAGRAT COR. — Durant la missa de dos quarts de vuit.
CARME. — Durant la missa de dos quarts de vuit.
SANT MIQUEL. — Durant la missa de set.
HOSPITAL. — Durant la missa de dos quarts de set.
MERCE. — Durant la missa de sis.
GNES. C. CARMELITES (Vetilla). — Durant la missa de set.

TARDA

TRINITAT. — A tres quarts de set, amb Exposició.
SANT JOAN. — A dos quarts de set, amb Exposició.
SAGRAT COR. — A les set, amb Exposició.
CARME. — A dos quarts de set.
SANT ANTONI (Caputxins). — A les set, amb Exposició.
SANT MIQUEL. — A les set.
JESUS MARIA. — A dos quarts de cinc.

Durant tot el mes hi haurà plàtica a l'efecte de poguer guanyar el Jubileu del Sagrat Cor: a la Catedral (Santíssim), a les vuit del matí; a Sant Joan, a les vuit del matí; a Sant Francesc, a les vuit del matí; a la Trinitat, a tres quarts de set de la tarda; i Sagrat Cor, a les set de la tarda.

QUARANTA HORES

Es celebren a la Catedral, essent les hores d'exposició de les vuit a les onze del matí i de les quatre a les vuit de la tarda.
El dia 19 comencen a l'església de l'Ensenyança.

GAS-BUTANO

Novetat Rapidesa - Seguretat

Fregons senzills i dobles, calentadors de bany, estufes, cuines, cremadors Bunsen i aparells laboratoris.

Es faciliten els aparells a prova.

Delegació per totes les comarques de l'antiga província:

"TROCOSA" APODACA, 23 - TARRAGONA - TEL. 1218

CULTES PER AVUI

CATEDRAL. — Durant l'Octava del Corpus, s'exposarà S. D. M.; després del cant de "prima" i es reservarà a dos quarts d'una.

Tarda, a les quatre, Exposició, seguidament cant de l'ofici diví, i a un quart de vuit, Rosari, trisagi i reserva.

Capella de la Mare de Déu del Claustre. — A les set, missa i homilia.

SANT JOAN. — Festivitat del Corpus. — Misses a les sis, set, vuit, nou i onze. A les deu, ofici solemne amb orquestra cantat per l'escolania.

Tarda, a les sis, Exposició, cant del seràfic Trisagi, Vespres gregorianes del Santíssim pels nens i nenes de la Sala Parroquial, sermó pel Rnd. doctor Gabriel Ferrer; processó pel temple amb visites als altars, benedicció i reserva solemne.

TRINITAT. — Misses a dos quarts de set, dos quarts de vuit, vuit, dos quarts de nou, i a dos quarts de deu, "Missa d'Infants".

SANT FRANCESC. — Misses a les sis, set, vuit i onze. A dos quarts de deu, ofici amb homilia.

Tarda, a les sis, rosari i novena a Sant Antoni.

SANT PERE (Serrallo). — Misses a dos quarts de set i nou.

SAGRAT COR. — Misses de sis a nou, cada mitja hora, i a les dotze.

SANT MIQUEL. — A dos quarts de vuit, missa de comunió general.

Tarda, a dos quarts de set, exercici a Sant Antoni i panegiric del gloriós taumaturg de Pàdua.

SANT ANTONI (PP. Caputxins). — A les vuit, missa de comunió en sufragis dels difunts de les famílies antonianes i associades a la Visita Domiciliaria.

CARMEN. — Fiesta mensual de la Archicofradia del Carmen. A las ocho, missa de comunió general.

Por la tarde, a las seis y media, función propia con sermón por el R. P. Eduardo, O. C. D.

SANT DOMENEK. — A les vuit, missa de comunió general amb plàtica preparatòria pel R. P. Brauli Martínez. Faran la primera comunió alguns nens de l'Escola Domicinical.

Tarda, a les sis, exposició de Sa Divina Majestat, rosari i trisagi cantat.

HOSPITAL. — Misses a dos quarts de set i a les deu.

GNES. CARMELITES (Vetilla). — Missa a les set.

SANTA CLARA. — Missa a les sis, i a les vuit, ofici cantat.

NATZARET. — Missa a dos quarts d'una.

MERCE. — Misses a les sis i dos quarts de vuit.

CULTES PER A DEMA

SANT JOAN. — Misses a les sis, set, vuit, i dos quarts de nou, ofici cantat tota l'Octava.

CULTES PER A DIMARTS

CATEDRAL. — Durant l'Octava del Corpus s'exposarà S. D. M. després del cant de "prima" i es reservarà a dos quarts d'una.

Tarda, a les quatre, Exposició i cant de l'ofici diví. A un quart de vuit, Rosari, trisagi i reserva.

SANT FRANCESC. — A dos quarts de vuit, missa i tretze dimarts en honor de Sant Antoni de Pàdua.

Tarda, a les sis, Rosari i novena a Sant Antoni tots els dies.

Bolsa del Trabajo

(SECCION DE MUJERES)

OFERTAS

Oficialia modista necesito, retribuyo bien.

DIFERENCIAS

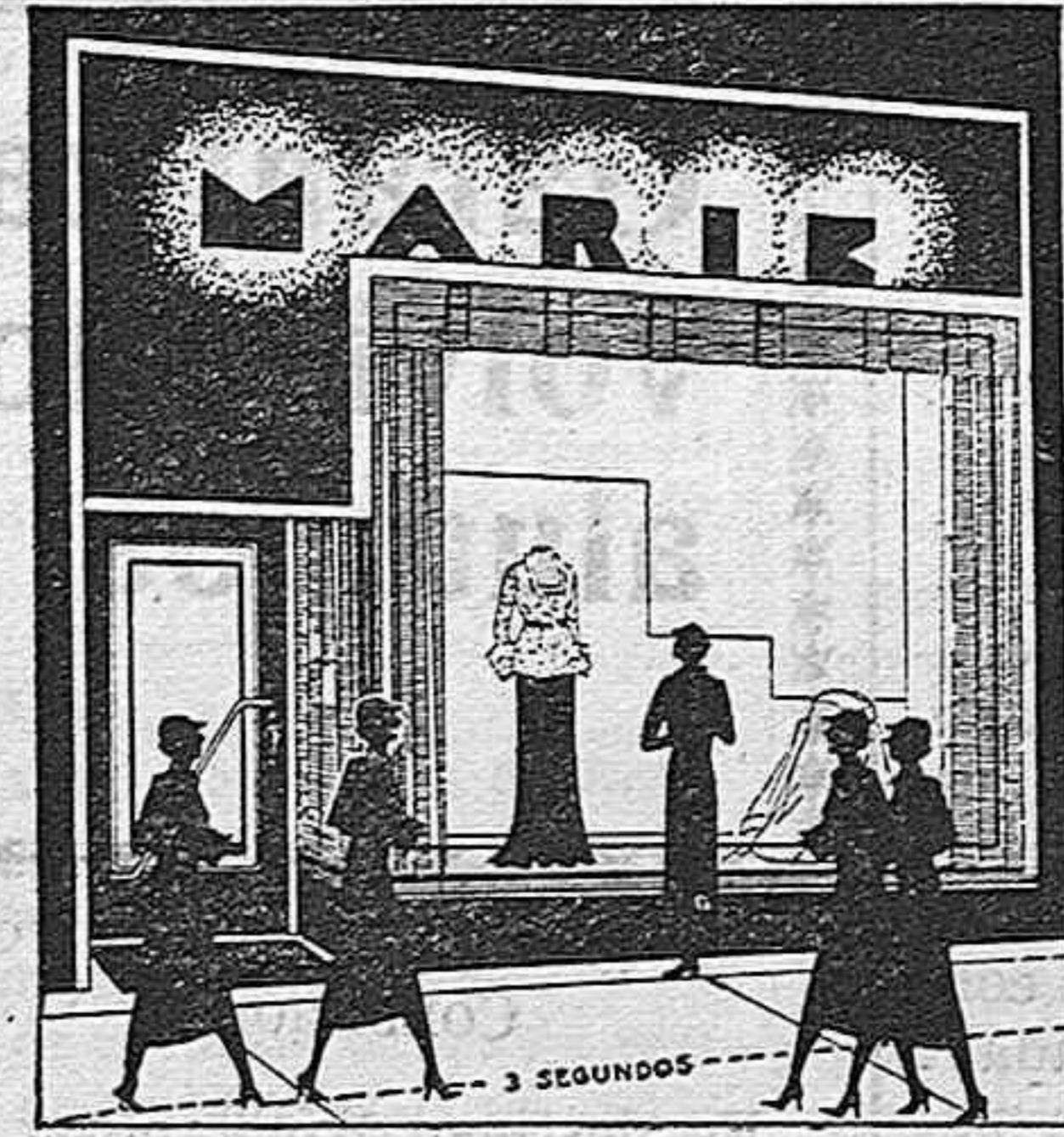
Ama seca con buenas referencias. Mujeres para faenas, disponen de varias horas.

Sirvientas y niñeras, para servir en la capital y fuera de ella.

Porteria, la desea familia con informes inmejorables.

Horas de oficina todos los dias laborables de seis a siete y media. Armañá, 11, segundo.

VENDER EN 3 SEGUNDOS

El comerciante de hoy ofrece sus mercancías a unos ojos que pasan muy deprisa por frente de su tienda. Efectivamente, una persona que circula necesita unos tres segundos para pasar por delante de un escaparate. En este tiempo se hace preciso, pues, llamarle la atención y transmitirle una idea, que le induzca a la compra.

Esta es la razón que hace de la luz un elemento tan necesario en el escaparate, pues nada como la luz atrae al transeúnte.

Preste a su escaparate toda la atención que merece. Ponemos a su disposición un técnico especializado que le indicará, sin que Vd. adquiera compromiso, la forma de iluminarlo convenientemente.

Si queréis reformar vuestra iluminación de acuerdo con los modernos principios científicos solicitad, sin ningún compromiso, la visita de uno de nuestros agentes especializados. Pasad por nuestras oficinas

Riegos y Fuerza del Ebro S. A.

Calle Jaime I, 19
Teléfono 1230

PANORAMA SOCIAL

Entre los encarcelados por los últimos atentados de Málaga figura un guardia (!) municipal. El gobernador ha decretado la clausura de la C. N. T. y la F. A. I.

--González Peña dice que las juventudes marxistas confunden la revolución con la insurrección.

--La C. N. T. rechaza a quienes buscaran su exterminio (los socialistas) y confía en imponerse a todos.

--Si se aprueban las bases de la Asociación de obreros del vestir cada traje costará una fortuna y además es probable que no siente bien, pues quedan prohibidas las segundas pruebas.

---Continúa en Salamanca y Lérida, la huelga de la construcción.

---En Vitoria la C. N. T. y la U. G. T. se dirigen mutuamente duros ataques.

---El Frente Popular de Valencia destituye a un alcalde que auxiliaba a los parados, exigiendo que en adelante los auxilios se distribuyan en los centros políticos.

---Se ha impuesto una multa de 1000 pesetas a cada uno de los miembros del Comité patronal de Madrid por la publicación de un manifiesto.

---Choque sangriento en Gumiel (Burgos) entre comunistas y fascistas. Han resultado dos muertos y cinco heridos.

---Continúa en pie el grave problema minero de Asturias.

---Continúa en estado estacionario el conflicto del ramo de construcción en Madrid.

---Se adoptan severas disposiciones de Orden público y se exigirán responsabilidades a las autoridades que incurran en negligencia.

---Sigue el paro en el gremio de los censoristas a pesar de la fórmula del Ministerio de la gobernación.

---Próxima reunión de las minorías de Izquierda y Unión Republicana.

---Las juventudes socialistas empujan a la Ejecutiva del partido y la agrupación socialista convoca asamblea para pedir la convocatoria de un Congreso extraordinario del partido.

---Sigue sin resolverse el conflicto zapatero de Elche.

---Sigue la huelga de la construcción por parte de los obreros de la C. N. T., en Salamanca.

---Sangrientos sucesos en Molinillo, Almedo y Torres de Asistes.

---En Vigo continúan en el mismo estado los conflictos sociales planteados.

---Reunión del "Front d'Esqueres de Catalunya" para cambiar impresiones sobre la actual situación política.

1.ª Exposició de material de Camping i Excursionisme de Tarragona

El Comité organitzador d'aquesta Exposició prega a tots els industrials de la localitat que desitgin concorrer-hi, i que encara no hagin rebut la visita de la Comissió, es serveixin dirigir-se a alguna d'elles entitats excursionistes que formen aquest Comitè, les quals els facilitaran tota mena de detalls i informes. Componen el conjunt organitzador les següents entitats:

Secció d'Excursions de l'Ateneu de Tarragona.

Grup Excursionista Muntanyenc.

"Penya Raons" (Camping i excursionisme).

Grup Excursionista de l'Orfeó Tarragoní.

Cal remarcar que aquesta magna manifestació de l'excursionisme local, es portarà a cap des del dia 21 al 28 deu present mes, al teatre de l'Ateneu, i en ella s'hi podrà exposar tota mena d'articles que tinguin relació amb l'excursionisme i l'acampada amb les seves diverses branques.

Ultra el material propi de cada entitat organitzadora, hom podrà admirar una bona col·lecció de tendes de diversos models, molts d'ells inèdits encara: kayacks fluvials i marítims, accessoris per l'acampada, vestits d'excursionista, material per esports de neu, platja i camp, en fi, tot el més selecte i vistós que en aquest gènere s'ha vist.

Concursos de l'Estudi de la Masia catalana

FUNDACIO CONCEPCIO RABELL I CIBILS, EN EL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

CONCURS DE RECULLS

Tema I. — Recull de notes referents a les masies d'una contrada o d'un poble, (per exemple, noms, sobrenoms, llegendes, fets històrics, dades familiars, etcètera).

Tema II. — Els canvis de conreus haguts en una contrada i llurs influències en la vida pagesa.

Tema III. — Descripció, d'un cap a l'altre de l'any, de les activitats pageses d'una rodalla.

Tema IV. — Itinerari del salpàs d'una parròquia en diverses èpoques, (poden ésser anotats o comentats senzillament).

Tema V. — Llista de les eines d'una casa de pagès, (preferible que vagin amb l'explicació de cada nom i croquis, si és possible).

Tema VI. — Relació dels oficis o indústries de pagès d'una comarca, actuals o desapareguts.

Tema VII. — Col·lecció d'inscripcions en llindes, portes, finestres, rellotges de sal, etc., amb indicació de la casa on radiquen.

Tema VIII. — Llista dels departaments d'una casa de pagès, amb els mobles i atuells pertinents a cada peça.

CONDICIONS

Es destinen 1.500 ptes., com a premis, els quals seran d'un mínim de 100 ptes. Podran ésser aplicats diversos premis a un mateix tema.

El termini de presentació de treballs, acabarà el 15 de setembre del 1936.

El fall del Jurat, es farà públic el mes d'octubre següent i el repartiment de premis tindrà lloc en la festa inaugural de curs del Centre Excursionista de Catalunya de 1936-1937.

II

CONCURS DE TREBALLS D'INVESTIGACIO

Tema I. — La vida pagesa a través de la imatgeria (escultura, pintura, gravat, etc.), fins a la fi del segle XVIII.

Tema II. — Estudi i evolució de les mesies d'una rodalia a partir d'una època assenyalada. (Reconquesta, sentència de Guadalupe canvi dominial, etc), sota el punt de vista de la família i de la distribució de la terra.

Tema III. — Concentració o dispersió que presenta el poblament rural de Catalunya a través de les èpoques i segons les condicions, i causes originàries.

Tema IV. — La colonització agrícola arran de la Reconquesta.

INSTITUTO ROIG

Garantiza su enseñanza perfecta, devolviendo las mensualidades a los alumnos presentados que quedan suspensos

CONDICIONS

Es destinen 2.500 ptes., com a premis. Els treballs hauran de presentar-se escrits a màquina.

El termini de presentació de treballs, finirà el dia 15 de març del 1937.

El veredicté es farà públic el mes d'abril següent i el repartiment de premis, tindrà lloc en la festa de Sant Jordi del Centre Excursionista de Catalunya del 1937.

CONDICIONS GENERALS

I. — Els treballs han d'ésser originals i inèdits. Podran ésser signats o bé es presentaran amb una divisa que correspongui a una altra d'escrita en un sobre tancat, on hi haurà el nom i l'adreça de l'autor.

II. — Els treballs hauran d'ésser escrits en català i es referiran especialment a contrades catalanes; també s'hi podran incloure les altres terres de llengua catalana.

III. — El Jurat serà nomenat pel Centre Excursionista de Catalunya.

IV. — El fall del Jurat serà inapel·lable. Tindrà facultat per a deixar d'atorgar els premis i podrà donar accessits.

V. — Els treballs premiats o distingits amb accessits, quedaran de propietat de l'Estudi de la Masia Catalana.

VI. — Els concursants enviaran llurs treballs a l'Estudi de la Masia Catalana, carrer de la Cucurulla, núms. 1 i 3, els dies feiners, de 6 a 8 de la tarda.

VII. — El fall del Jurat es donarà a la publicitat i a més s'exposarà en el tauler d'anuncis del Centre Excursionista de Catalunya almenys cinc dies abans de les festes en les quals han d'ésser repartits els premis.

VIII. — Els autors no premiats podran recollir llurs treballs a l'Estudi, els dies feiners a les hores esmentades, i els que no ho facin dintre els tres mesos a comptar del respectiu dia del repartiment de premis, s'entendrà que hi renuncien.

i Lector

Ja ets subscriptor de

«LA CRUZ»?

Bachillerato

INSTITUTO
ROIG

Estudie
sin esfuerzo

INSTITUTO
ROIG

Magisterio

INSTITUTO
ROIG

Asegure
el éxito

INSTITUTO
ROIG

Universidad

INSTITUTO
ROIG

LA RADIO AL DIA

SELECCIO DE PROGRAMES NACIONALS I ESTRANGERS PER AVUI DIUMENGE

U. R. MADRID (1.095 kc.)

11'30 matí: Transmissió del concert que executarà en el Retiro la banda municipal de Madrid.

7'00 tarda: Música de ball des de l'Hotel Ritz.

9'00 nit: Concert variat, per Isabel Ballesté (soprano).

BARCELONA (790 kc.)

6'30 tarda: Cançons napolitanes pel tenor Manuel Paredes.

7'40: Recital per la soprano Pilar Duamir.

10'45 nit: Conferència sobre Lleida a càrrec del Centre Excursionista de Lleida.

LONDRES - N. (1.149 kc.)

4'20 tarda: "La tempestat", comèdia de G. Shakespeare.

6'55: Servei religiós (retransmissió de St. Mantin in the Fields).

POSTE PARISIEN (959 kc.)

7'15 tarda: "Gisou", comèdia en tres actes.

MILA (814 kc.)

8'35 tarda: "Tant va el cant a la font", comèdia de G. del Testa.

DEMA DILLUNS

VALENCIA (850 kc.)

1'30 tarda: Concert per l'orquestra Seguí.

10'30 nit: Recital d'obres interpretades per Jascha Heifetz.

11'00: Fragments de sarsueles.

BARCELONA (795 kc.)

2'30 tarda: "El fet del dia" per J. Alavedra.

7'00: Noticiari esportiu.

8'15: Conferència pro-Estatut basc.

9'15 nit: Orquestra de Ràdio Barcelona.

10'20: Concert per l'Associació Filarmònica de Mandolinistes.

MILA (814 kc.)

7'35 tarda: "La senyoreta Jazz", opereta de G. Papanti.

10'00 nit: Notícies en espanyol.

ROMA (713 kc.)

7'35 tarda: Concert de violí.

9'30 nit: Cròniques de turisme.

RABAT (601 kc.)

7'45 tarda: "Robinson Crusoe".

8'30: Concert de jazz.

BERLIN (191 kc.)

8'00 tarda: "El Samurai", comèdia de l'antic Japó, per H. Corazza.

Radio Tarragona

PROGRAMA PER AVUI

Emissió única

1'00 tarda: Senyals horaris pel carilló.

1'05: Sardana.

1'10: Selecció de sarsueles i films.

2'00: Música de jazz.

3'00: Fi de l'emissió.

PROGRAMA PER A DEMA

Emissió de sobretaula

1'00 tarda: Senyals horaris pel carilló.

1'05: Sardana.

1'10: Selecció de sarsueles.

2'10: Música variada.

3'00: Fi de l'emissió.

Emissió nocturna

8'00 nit: Senyals horaris pel carilló.

8'05: Sardana.

8'10: Notes de borsa, marítimes i de turisme.

8'15: Música variada.

9'15: Servei de premsa.

9'30: Informació deportiva a càrrec del periodista Sr. Trifó Bas.

10'00: Darrera informació.

10'10: Fi de l'emissió.

No sirve cualquiera.

Es conveniente hacer las cosas bien hechas. Para colocar una luz en una habitación cualquiera de la casa, que no haya de ser vista por nadie, podemos hacerlo nosotros mismos, de una manera rudimentaria. Pero si la luz tiene de estar colocada en un lugar vistoso esto ya requiere una instalación exigente. No se puede iluminar un escaparate de cualquier manera. Es necesario atender una infinidad de exigencias. Cada escaparate tiene sus características que impone un alumbrado determinado. Según sean sus dimensiones, los objetos a exponer, la iluminación de los escaparates vecinos y la intensidad de la luz pública de la calle, requiere una intensidad y una distribución diferentes.

Acudid en consejo a Riegos y Fuerza del Ebro, S. A., teléfono 1230 y se pondrá a vuestra disposición un agente especialista que recolverá vuestras dudas sin ninguna clase de compromiso ni gasto.

Concierto

Programa de las obras que ejecutara hoy de 18 a 19'30 en el Paseo de Santa Clara la música del regimiento de infantería núm 15: "Soy un pobre presidiario", pasodoble, Montero. "Margarita", tanda de vales, J. R. M. "La del soto del parral", (segunda parte), Soutullo y Vert. "Palabritas", danzón, Marquina. "Mujer madrileña", pasodoble, Alonso.

INSTITUTO ROIG

con Doctores, Licenciados i Profesores de 1.ª Enseñanza

Alta Pedagogía - Material moderno - Separación de sexos

Aulas espaciosas - Laboratorios Biblioteca - Salón de actos, etc.

Apertura: 15 Junio

Colón, 24

Secretaría: de 11 a 1

Tarragona

DOS MINUTS

D'ACTUALITAT

14 - JUNY - 1936

Les obres de la Seu

Els dalt-i-baixos de la política local i el difícil i complicat canvi d'Alcalde, hauriem retrassat el començament de les obres de la plaça de la Font, de la Constitució, de l'Ajuntament o de la República.

Però ara la política de "ca la Vila", ha fet una "fort-a" virada i ha "fort-cat" la seva marxa perquè després de rentada la cara a la façana de l'Ajuntament, prestés la plaça modernitzada, amb bon paviment, jardins, enllumenat i tot el que no diem, però que ja figura en el projecte de reformes.

El que ens cal desitjar, és que aquestes no siguin com les "obres de la Seu", que com hom sap encara han d'acabar-se.

Per bé que en honor a la veritat i volent nomenar totes les coses pel seu nom, hem de dir, que per ara, l'activitat de les obres no fa pensar ni remotament, en què els homes que les estan portant a cap siguin dels destacats d'aquella secció que "penca" per l'Ajuntament.

Les obres de la plaça de la Font, es presten a moltes crítiques.

El projecte, segons es desprèn del començament de les obres, és aprimar el passeig central. D'aprimar-lo gaire més, ja estem veient a dues personalitats d'aquestes que només es veuen en els dies de recepció, galantejant per passar pel passeig.

Un, atent, baixarà del tram central, oferint a l'altre:

—Fugi vostè! Faci'm el favor!—
L'altra personalitat, saltarà per l'altra banda del passeig contentant:

—Fugi home. Passi vostè...—

Les equivocacions, per aquest sen zill equivoc en arregar la plaça, començaran encara mitja hora més tard a l'acostumada.

I encara es presenta una altra dificultat en passar pel raquític passeig central, a aquestes personalitats, que com moltes que en coneixem, pesen els seus cent deu quilos, obligant-los el ventre a trontollar continuament.

Podrà donar-se el cas molt probable, de que enmig d'aquest petit passadís en que s'haurà convertit l'actual passeig, les personalitats de pes -- de cent deu quilos, -- perdran l'equilibri, perillant l'integritat del seu esquelet respectivament.

Els gegants no podran passejar-se pel mig de la plaça i el dia que hi hagi una formació militar, si els soldats es posen dalt al passeig les autoritats hauran de passar per baix a la calçada o "viceversa".

I si en les recepcions hi intervenen els diferents membres del Còs Consular, ja estem veient-nos a les portes d'un gravíssim conflicte internacional.

Que Allà no ho faci!

JOEL

Antonio Segú
CORREDOR DE
FINCAS
MÉNDEZ NUÑEZ, 4, baixos
TARRAGONA
Despachos, 2524
Teléfono, 1126

LAS FARMACIAS DE TURNO

Hoy domingo estaran abiertas las siguientes farmacias:
Bertrán, calle Mayor.
Delclós, Rambla de San Juan.
Brell, calle de Apodaca.

OBSEQUIO AL ALCALDE

Co motivo de haber sido elegido alcalde, el próximo miércoles pos periodistas obsequiarán a su compañero Joaquín Fort Gimert con una cena.

DE REGRESO

Ha regresado de Barcelona el comandante militar de la plaza coronel don Angel Martínez Peñalver.

SAN ANTONIO Y LOS ALBAÑILES

Ayer, con motivo de celebrarse la fiesta de San Antonio de Padua, no trabajaron los albañiles de esta ciudad.

POR FIN...!

Ayer a mediodía, en el despacho oficial de la Alcaldía, se firmó la escritura de compra de la ex fábrica Ribas por la Casa Violet.

EL CONSEJERO DE OBRAS PUBLICAS EN TARRAGONA

Mañana a las nueve pasará por esta ciudad el consejero de Obras públicas de la Generalidad señor Mestre, quien se dirigirá a visitar los pueblos damnificados por el desbordamiento del río Ebro.

VISITA A "MARE INTERNUM"

Desde hoy domingo hasta el próximo sábado podran ser visitados por el público libremente los jardines de "Mare Internum" propiedad de don Luis Bonet, de las cuatro a las siete de la tarde.

Andreu Combalia
METGE
del Centre Antituberculós de la Generalitat
Aparell respiratori Raigs X
Consulta: 11 a 114 a 6.
Méndez Núñez, 4, primer
Teléfono 1597 TARRAGONA

VENGAN OBRAS!

Han empezado los trabajos de derribo de la antigua casa situada en la plaza de Prim, adquirida por el Banco Vitalicio de España, para levantar el magnifico edificio proyectado.

SOBRE LOS CARTELES ANUNCIADORES DE LAS PROXIMAS FIESTAS

Ha producido infinidad de comentarios de indole diversa el hecho de que en los carteles oficiales que han aparecido por las calles, anunciando las próximas fiestas, se señalen los actos de la Asamblea de Sindicatos de Iniciativa y de la I Exposición de Turismo con unos caracteres de tamaño infimo.

UN MAESTRO "AUTENTICO"

Nos comunican de Enveja que el maestro nacional cuyo apellido no queremos recoger, se ha negado a admitir en su escuela a los escolares de ambos sexos que faltaron a clase por haber acudido a cumplir sus deberes religiosos, con motivo de la festividad del Corpus.

De ser exacta esta referencia, elevamos a las autoridades nuestra más enérgica protesta contra una actitud inadmisibile de este funcionario.

CONFLICTO SOLUCIONADO

Los obreros del campo de Reus han retirado el oficio de huelga que tenían presentado, habiendo firmado nuevas bases de trabajo.

Quando su estómago funcione mal...
...no tome productos que tengan substancias que puedan ser peligrosas. Recurra siempre a los que se usan para ancianos y niños de pecho.
En los casos de acidez y dolor de estómago es maravilloso el
DIGESTÓNICO
del Dr. Vicente
VENTA EN FARMACIAS

LA CUESTION ES...

Según nuestras noticias el Ayuntamiento de la Cenia adoptó estos días el acuerdo de talar los cipreses del magnifico Calvario de la mencionada población.

La orden ha empezado a cumplirse, siendo abatidos los primeros árboles, algunos de los cuales cuentan más de un centenar de años.

Continúa extendiéndose por lo visto, la racha sectaria por nuestra comarca, que no perdona la vida ni a los tristes y llorones ciprees.

ASOCIACION DE LA PRENSA

Ayer se reunió el Consejo de la Asociación de la Prensa tomando los siguientes acuerdos:

Primero. — Agradecer a los diputados don Marcelino Domingo y don Ramón Nogués el apoyo que han prestado para obtener del Ministerio de Instrucción pública la subvención de 7.000 pesetas para las colonias escolares.

Segundo. — Gestionar la instalación de las colonias escolares en el alto Pirineo.

Tercero. — Obsequiar con una cena íntima a su compañero don Joaquín Fort por haber sido designado alcalde de esta ciudad.

PROPIETARIOS
Dispongo de importante capital para invertir en préstamos.
Informar
Augusto Serres
CORREDOR DE FINCAS
CALLE DE LA RAMBLA DE CATALUÑA
NÚM. 6
TELÉFONO 1123

INTERESSANT ACORD DEL CLUB NAUTIC

La Junta directiva del Club Náutico ens prega fem avinent des d'aquestes columnes, que en evitació dels molts abusos observats, ha pres l'acord de prohibir terminantment l'entrada al seu estatge social a les senyores o senyoretetes que no vagin acompanyades d'algun familiar soci, el qual acord es farà complir amb absoluta rigorositat.

GRAVE ATROPELLO

Ayer en la Rambla de San Carlos un camión atropelló a Magin Company, de 30 años de edad, dependiente de la casa Clanchet, produciendo lesiones de pronóstico reservado.
Fue llevado inmediatamente al Hospital, practicándosele la cura de urgencia.

EL AHORRO

La Sucursal de la Caja de Ahorros de la Generalidad de Cataluña, ha efectuado durante el pasado mes de mayo 351 operaciones de ahorro y de cuentas corrientes, con un total de imposiciones de pesetas 761.577'33, y de reintegros per pesetas 703.580'08, resultando una diferencia a favor de las imposiciones de pesetas 57.997'25.

EN MONTBLANCH PENETRAN LOS LADRONES EN UN ALMACEN ROBANDO SACOS DE CAFE POR VALOR DE 10.000 PSETAS

En el almacén de torrefacción de cafes "Suprem", propiedad de don José Civit Moncusí, entraron ladrones, llevándose varios sacos de café valorados en 10.000 pesetas, una bicicleta y timbres de caucho.

Se supone que para llevar a cabo este robo fué utilizado un camión, ya que frente al almacén podían observarse aún las huellas de las ruedas.

Tan pronto fué denunciado el hecho a las autoridades, la guardia civil empezó las diligencias para hallar a los hábiles ladrones.

Después se supo que en Villanueva y Geltrú habia sido detenido un individuo cuyas señas eran las mismas del que se personó en el garaje y estuvo en la barbería, siendo trasladado a esta población. Una vez en ésta, le fué tomada declaración y según referencias, manifestó que se vió obligado por tres individuos a trasladarse a esta población, y que solamente sabia que uno de ellos se llamaba Andrés, otro apodado "El Maño" y del último desconocía el nombre.

El detenido se llama Félix Revérté Catalá, natural de Valls, y en la actualidad vivia en Barcelona, donde poseía una pequeña tienda de comestibles.

Se espera que, a no tardar, serán detenidos los otros individuos.

ATROPELLO MORTAL

Por el auto de línea Reus-Montroig, ha sido atropellado el ciclista Francisco Pardo Lacassa, de 26 años de edad. Conducido al Instituto Policlínico, ha dejado de existir a las pocas horas, después de haber prestado los auxilios de la ciencia.

RESTAURANT BUENSUCESO

CALLE BUENSUCESO, NUM. 6 y 8, al lado de la Rambla de Cataluña y muy cerca de la Plaza de Cataluña. Se sirve a la carta a todas horas.

BARCELONA

PAEDAGOGIUM

Curset d'Història de l'Art Sagrat
La lliçó d'avui serà a les ruïnes de la plaça de Corsini per a l'estudi del Fòrum romà, cùria i temple visigòtic de Sant Fructuós, carrer i cases romanes.

Començarà a dos quarts de dotze. Punt de reunió: a la plaça Corsini, davant del Mercat.

LAS FIESTAS EN REUS

Se preparan grandes fiestas desde el día 28 al primero de julio. Habrá cabalgata, batalla de flores, Juegos Florales, fuegos artificiales, campeonato internacional de ajedrez, Congreso para la mejora de la enseñanza, partidos de fútbol, boxeo, natación, etc.

El día 29 se celebrará el concurso de coros, y se recuerda que el

plazo para las inscripciones termina el día 15, pudiéndose enciar a la Asociación de Iniciativas, Plaza de Prim, 6.

EL CONSELLER DE CULTURA

En rebre avui als periodistes el conseller regidor del Departament de Cultura, senyor Salvadó, els ha manifestat que havia rebut la visita de la comissió organitzadora del festival celebrat a profit de les cantines escolars municipals, presidida per la directora de l'Escola Normal del Magisteri primari, senyora Montserrat Bertran, la qual li ha lliurat la quantitat de 346 pesetes, import líquid de la funció que tingué lloc al Teatre Principal el dia 30 de maig proppassat.

En nom propi i en el de la Corporació, el senyor Salvadó expressà el pregón agraïment a tots els que han contribuït al millor èxit de la festa, felicitant-se a la vegada, de que la joventut estudiantil aportés les seves iniciatives i esforços per al sosteniment de les cantines municipals, obra social a la qual presta gran atenció l'Ajuntament republicà d'aquesta ciutat.

També manifestà que s'havia rebut la quantitat de 60 pessetes, recaptada en la subscripció oberta en l'Escola Normal, a profit, igualment de les cantines escolars de Tarragona.

Filharmonica de Tarragona

UN GRAN ESDEVENIMENT EN PORTA

S'apropa la diada en que donarà termini la temporada de concerts aquesta benemèrita entitat i per quin acte ja se sap que ho ha encomanat a la secció lírica de l'Orfeó Canongí que representarà l'òpera "Un ballo in maschera" de l'immortal Verdi.

Tots els components d'aquella secció que amb ferma constància concrenen l'art líric i que tan excel·lent preparació tenen rebuda del seu intel·ligent mestre Gols, estan més que animats en mostrar als filharmònics tarragonins els avenços que porten realitzats.

L'Associació de Professors Músics de Tarragona coopera també amb forma ben decidida en aquesta festa i si recordem quan la representació de "Las golondrinas", l'elogiada actuació dels nostres músics, aquesta vegada tracten de superar-se, oi més quan compta amb la col·laboració d'eminentes solistes del Gran Teatre del Liceu de Barcelona i amb la concertista d'arpa Raquel Martí.

Filharmonica ofereix aquest espectacle llicient que amb seguretat plaurà als socis.

CARTELLERA

TEATRE TARRAGONA

Avui tarda i nit:
Noticiari.
"Todos somos unos" per Alice Brady.
"El hombre de los brillantes".
per Edvard Arnold.
Dibuixos.

SALO MODERN

Avui tarda i nit:
Noticiari Fox.
"Charlie Chan en Shanghai" per Warner Oland i Irene Hervey.
"Velada de ópera" per Lawrence Fiblett.
Dibuixos.

IDEAL CINEMA

Avui tarda:
"El refugio" per Robert Montgomery i Maureen O'Sullivan.
"Todo corazón" per Jean Parker i James Dunn.
"Valiente cazador" (dibuixos).

(Los anuncios que preceden no suponen aprobación ni recomendación.)

Premios para el Magisterio Nacional

S. E. Jean Herbette, embajador de Francia y presidente del Comité de las Escuelas Franco-Españolas en España, deseando recompensar el celo de los señores maestros y maestras de las escuelas rurales de la provincia de Tarragona, en lo que respecta al curso de lengua francesa para adultos preconizado por el Ministerio de Instrucción pública de España, ha creado un premio.

Este premio consiste en un billete de ida y vuelta de Barcelona a Toulouse en un magnífico avión trimotor de 14 plazas de la Compañía francesa "Air France" y en una suma de 500 francos, cantidad más que suficiente para pasar una semana en Toulouse y admirar los museos y monumentos medievales de la antigua ciudad del Languedoc.

Para optar a este premio los señores maestros y maestras de las escuelas rurales de la provincia de Tarragona en los pueblos de población no inferior a 500 habitantes ni superior a 5.000, deben de enviar antes del 30 de junio corriente al Consulado de Francia en Tarragona un trabajo escrito en francés y relacionado sobre los citados cursos de francés exponiendo sus planes y entusiasmos para los cursos de francés para adultos en el próximo ejercicio 1936-1937.

El señor cónsul de Francia en Tarragona otorgará el día 10 de julio próximo al maestro y maestra que demuestre mayor celo y eficacia en su trabajo, el premio que arriba se detalla.

Jefatura de Obras Públicas

En virtud del que dispone el apartado D) de l'artícle 5.º del Decret del Ministeri d'Obres Públiques de 8 d'abril proppassat declarat d'aplicació a Catalunya per Decret de la Generalitat de data 14 de maig (B. O. del 17), la relació dels dies de "fines, mercats, festes i aplecs" forma per aquesta "Jefatura" d'Obres Públiques, en compliment d'allò que disposa el Decret del 20 de maig del 1931, publicada al Butlletí Oficial d'aquesta demarcació núm. 285 de data 30 de novembre del 1932, queda ampliat considerant "Festa" a Tarragona, a més del 19 d'agost i 23 de setembre, els dies 21, 22, 23 i 24 del corrent mes de juny.

Esportives

La jornada d'avui dels esportius tarragonins

EN FUTBOL

La vinguda del Barcelona F. C. en segon matx eliminatori de la Copa Catalunya, i retorn de visita del jugat dijous prop passat a Les Corts és el tema obligat de les penyes futbolístiques de la ciutat.

Hom sap prou que aquell 7 a 0 encaixat fou del tot anormal, i es l'oportunitat aquesta tarda per als jugadors locals de palesar-ho amb un resultat honorable.

El reserva del Barcelona vé quasi complert, és a dir el mateix onze que jugà a Les Corts, amb lleugeres modificacions. Són els que es desplacen.

Llorens, Babot, Aubach, Prat, Mundina, Bardina, Torredelot, Polo, Garcia, Estrada i Pagés, de forma que Babot substitueix a Rafa, Mundina a López i Estrada a Barceló.

Tots els jugadors esmentats son de prou categoria per a figurar a l'equip reserva del Club Campió de Catalunya.

El Gimnàstic ha fet ja pública l'alienació que pensa posar en peu. Es la mateixa que sucumbí a la "Catedral" barcelonina, puix que creu que Sala l'eix de l'equip estarà ja en condicions d'actuar, més guarit de la seva lesió a la cella.

Cal però que hom se n'asseguri, no fos cas que succeís una segona edició...

Es preveu doncs, avui un aferrissat partit, en el que el Gimnàstic anirà sens dubte decidit a borrar la feble impressió que hom en tregué del darrer resultat assolit, per més que aquest fos anormal.

Abans d'aquest encontré jugaran els infantils del propi F. C. Barcelona, i del Gimnàstic. Aquest darrer formarà així:

Telesforo, Aleu, Casanova Rosell, Vinyeta, Leandro, Santiveri, Salvà, Pérez, Sorinas i Margalef.

Aquest preliminar començarà a les tres de la tarda.

El Tarragona F. C., deu actuar avui novament en matx corresponent al torneig de Lliga Catalana. Li toca desplaçar-se al camp del Lleida Sport Club, on com pot preveure li espera difícil partida.

Amb tot son els "roig-negres" locals els capdavanters de la classificació i no cal dir faran els possibles per a mantenir-s'hi.

Angli, Francés, Recasens, Samà, Alegret, Perelló Rico, Vidal, Gavaldà, Poldo i Avia, integraran l'onze local.

Com pot veure reapareix Samà, i actúa novament Vidal, tractant-se d'encontré de Lliga.

Bona sort, minyons!

EN REM

Surten avui cap a Barcelona, on deuen acarar-se amb les tripulacions dels Clubs barcelonins de rem, els bogadors i timoners locals, que participaran a les proves dels Campionats de Catalunya, en les especialitats d'outriggeis a "4" i a "8" remers i timoner.

Marca, Fort, Prat, Campillo, Huguet, Illarramendi Sanromà i Bech son els vuit bogadors que es desplacen. I Rafi i Dattoli els timoners.

EN ATLETISME

A l'estadi del RAC Deportiu, de Peus, s'hi celebraran avui en sessió al matí i a la tarda les proves d'atletisme corresponents a la segona jornada dels Campionats comarcals d'Atletisme.

Hi participaran, com ho feren diu menys darrer, els cercles reusencs RAC Deportiu, i C. N. Reus Ploms, i el Gimnàstic local.

El cercle tarragoní que va classificat en darrer terme, té avui l'oportunitat de remuntar al RAC Deportiu furtant-li el segon lloc.

En nostra edició d'ahir avengarem ja els atletes que representaran al Gimnàstic i les proves en que cada ú d'ells participará.

Els atletes en qüestió deuen trobar-se aquest matí a les 8'30 a l'estatge del Club, a l'objecte de poder sortir cap a Reus amb l'auto-òmnibus de línia.

EN BASQUET BALL

A les onze d'aquest matí al camp de l'Escola de Treball jugaran amistosament l'equip dels Fejocistes A i el del grup "Cami" de la Federació de Fejocistes de Barcelona.

Ciclisme

AHIR COMENÇA LA VOLTA CICLISTA A CATALUNYA. — LA SORTIDA FOU DONADA A LES TRES DE LA TARDA AL PARC DE LA CIUTADELLA

Ahir a la tarda, començà la XVIII Volta a Catalunya.

La U. S. de Sants, mantenint el caràcter popular de la prova després de l'assaig poc afortunat de l'any passat de fer-la per invitació i selecció, recull un èxit d'inscripció "espontània" superior a tots els anys.

En aquesta Volta a Catalunya es posa de manifest el nombre de nous corredors que existeixen a Espanya ansiosos de reeixir en l'esport del pedal, i la prova catalana oberta a tots els brinda la gran ocasió de destacar-se.

En la llista d'inscrits es compten més de 50 participants que acudeixen de diferents i llunyanos indrets de la Península: bascos, gallecs, andalusos, murcians, valencians, aragonesos i mallorquins. Tots vénen per voluntat pròpia de cara als premis de la cursa

i atrets principalment pel renom de la gran prova.

Aquest és l'èxit més transcendental de la Volta a Catalunya que començarà demà.

Miquel Mució donà la sortida. Es un nom que evoca tota una època d'esplendidesa del ciclisme espanyol. Els 144 corredors que prengueren la sortida al Parc de la Ciutadella, tindran davant seu la figura del routier intrèpid, combatiu, pundonorós, que acabà a Espanya amb la superioritat d'estrangers.

La inscripció estrangera és nodrida i de qualitat, heus ací els noms:

Bonduel, Scheepers, Hutz, Spiessens, Van del Vack; belgues; De Groen i Braspenning, holandesos; els luxemburguès Mersch, i a més, alguns minyons francesos del Rosselló portats per Mr. Mauri.

Els nacionals formats a Espanya tenen, doncs, en aquesta Volta a Catalunya, l'ocasió magnífica d'apellar dels seus últims contratemps. Canyadó, particularment, hi acudeix plètic d'entusiasme.

A més de Canyadó, cal comptar amb la participació d'Escuriat, Dermit, Destrieux, Gimeno, Campamà, Sancho, Gascon, Pagès, Capella, Chaffer, Pujol, Apalategui, Urdangarin, Fombellida, Casamada, etc. Es a dir, els millors especialistes d'Espanya en proves de quilometratge. A més a més hi prendran part un gran nombre de modestos minyons que aspiren a trobar en la Volta llur consagració com a aspirants a figures del ciclisme.

NOTES OFICIOSES

De la Oficina Municipal de Turisme

Procedente de Fiume entró ayer en nuestro puerto la motonave italiana "Catalani". Llevaba a bordo un grupo de ocho turistas alemanes y austriacos que visitaron la ciudad.

Ayer estuvo en nuestra ciudad un grupo de cincuenta alumnos de las Escuelas Artesanas de Castellón de la Plana. Visitaron lo más importante de la ciudad.

También visitaron ayer nuestra ciudad los alumnos de las escuelas nacionales de las Garrigas (Lérida).

MARITIMAS

MOBIVIMIENTO DEL PUERTO

Entradas

Vapor holandés "Adyseus" de Barcelona con bocoyes vacíos.

Vapor alemán "Hermes" de Barcelona.

Salidas

Vapor alemán "Hermes" para Denia con carga general.

Vapor holandés "Adyseus" para Amsterdam y escalas con carga general.

Buques que quedan en puerto

Vapor español "Victor de Chavarrí" descargando carbón.

Pallebot español "Porto Colom" descargando mármol y esparto.

Amarrados

Vapor español "Cabo Cullera".

Vapor español "Río Segre".

Buques que se esperan

Vapor inglés "Castelar".

Vapor italiano "Etruria".

Vapor español "Arnabal Mendi".

Vapor belga "Henry Gerlinger".

Vapor francés "Oume".

Idem español "Manuel Arnús".

A LLOGAR

Dos pisos en un mateix replà al carrer d'Apodaca, 4, tocant Mitja Lluna. Bonica escala. Decorat, enrajolats i cels rasos nous. A cada pis quarto de bany amb termo-sifó, quatre habitacions, cuina i menjador. Un amb esplèndid terrat i visites a la mar. L'altre tres balconcs al carrer d'Apodaca. Raó: Porteria de la mateixa casa.

AMERICAN EXPORT LINES

Línea Mediterráneo - Norte América

Para NEW-YORK, FILADELPHIA, BALTIMORE i BOSTON

saldrá de este puerto el día 20 de junio el rápido vapor

EXCHANGE

admitiendo PASAJE y CARGA

Asimismo admitirá carga con transbordo en NEW-YORK para los demás puertos de ESTADOS UNIDOS y también para los de CUBA y MEXICO

Para fletes e informes:

Hijo de J. Sanromá

FERMIN GALAN, 17

TELEFONO 1618

Información de última hora

CONFLICTO A BORDO DEL "MANUEL ARNUS"

Barcelona, 13.—Esta tarde se ha sabido que a bordo del trasatlántico "Manuel Arnús" se ha suscitado un conflicto motivado porque en este viaje, el capitán del buque, en virtud de haber cumplido la edad reglamentaria, debe jubilarse y la tripulación se opone a que se cumpla este requerimiento, amenazando con adoptar determinada actitud, caso de que sea desembarcado su capitán.

Con objeto de que el "Manuel Arnús" pueda salir el próximo lunes, como tiene anunciado, se están realizando gestiones para que la tripulación desista de su propósito.

DETENCION DE LSUBDIRECTOR DE LA UNION VIDRIERA ESPAÑOLA, DE BARCELONA

Madrid, 13.—Se ha sabido que en el puesto de la guardia civil del barrio de las Peñuelas, se ha presentado Artemio Francesch Farnés, natural de Barcelona, subdirector de la Unión Vidriera Española.

Como se recordará, hace días se declaró un incendio en dicha fábrica, originando daños de importancia.

Artemio, según parece, hizo declaraciones ante el comandante del puesto, a consecuencia de las cuales ha quedado detenido.

Se dice que Artemio ha aclarado algunos extremos relacionados con el siniestro ocurrido en la fábrica, haciendo la declaración voluntariamente, y como consecuencia de eca parece ser que se desvanece la creencia que se tuvo en un principio de que el incendio en la Unión Vidriera Española hubiera sido producido por los obreros de la misma, que se hagaban en huelga.

Artemio fué detenido y conducido al Juzgado, quien ordenó su encarcelamiento.

LA VENTA Y USO DE MECHEROS

Madrid, 13.—Para compensar las ventajas conseguidas a los obreros de las fábricas de cericas, sin daño para la Renta, por la Dirección general del Timbre se han dado órdenes terminantes para que se vigile la venta y uso de mecheros que no estén provistos del sello correspondiente. Los inspectores de mecheros redoblarán su celo, persiguiendo no sólo la venta de los mecheros sin sello, sino también incautándose de aquellos que se descubran en uso de particulares sin este requisito.

La Dirección general del Timbre ha recabado y obtenido de la Dirección de Seguridad la colaboración de los agentes de Seguridad y Vigilancia para el mejor éxito de este empeño.

DE LOS SUCESOS DE ESTOS DIAS

Málaga, 13.—Esta mañana se ha restablecido casi totalmente la tranquilidad en esta capital.

No se ha repetido atentado alguno. Únicamente se han registrado ligeras coacciones rápidamente reprimidas por la fuerza pública.

Ha abierto el comercio y circulan todos los tranvías y algunos autobuses.

Los taxistas han vuelto al paro, solicitando que el sueldo mínimo sea de trescientas pesetas y que los propietarios no conduzcan su coche sino que queden obligados a tener a su servicio un chofer a fin de aliviar la crisis de paro.

Grupos de huelguistas se han situado en los alrededores de la capital a la entrada de la carretera, impidiendo la llegada de camiones de carga.

En el puerto, donde los trabajadores pertenecen a la C. N. T. en su mayoría, el paro es total.

Continúa sin resolver el conflicto de artes gráficas, por lo que todavía no se tiene idea de cuando reanudarán su publicación los periódicos locales.

Como los anarcosindicalistas están dispuestos a que la comitiva pase por la calle de Larios, se teme que se produzcan incidentes en el caso de que lo impidan las autoridades.

Continúa en gravísimo estado el jefe de la guardia municipal de Puente de Piedra, José Aulet, herido ayer en dicho pueblo.

Señorita extranjera

profesora de Alemán y Francés, se ofrece para dar lecciones a domicilio.

Razón en la Administración de este diario.

CADIRES

a preus de liquidació, solament les trobareu a l'antic taller de Cadireria del carrer de la Nau, núm. 4.

GANGA

Por motivos de salud, se traspasa en Barcelona, Hotel Restaurant centrico, con 40 habitaciones, calefacción central y agua corriente caliente y fría. Para informes dirigirse a Antonio Godó, Consejo de Ciento, 248, entresuelo, segunda, Barcelona.

Casa en venta

en punt céntric a Esplugas de Francolí. Raó en aquesta Administració.